

**PODSTAWOWE SZKOLENIE SPECJALISTYCZNE DLA KANDYDATÓW
NA PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH BESKIDZKICH KLASY III**

przy
PTTK Oddział „Wisła” w Wiśle

Jesień 2023 – Wiosna 2025

PROGRAM

I. ZAJĘCIA TEORETYCZNE (wg rozporządzenia minimum 140 godz.)

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny	Liczba godzin	Razem
1.	Geografia turystyczna gór Polski, Europy i świata <i>(rozp. min. 5 godz.)</i>	Masywy i pasma górskie świata ze szczególnym uwzględnieniem gór Europy.	1	7
		Podział geograficzny, morfologiczny i turystyczny gór Polski. Regionalizacja fizycznogeograficzna Polski wg PTG z 2018 r. pod kierownictwem J. Solona na tle regionalizacji wg J. Kondrackiego.	2	
		Charakterystyka środowiska geograficznego i topografia najważniejszych grup górskich.	1	
		Klimat i wody. Sieć rzeczna Polski.	1	
		Geologia ze szczególnym uwzględnieniem gór Polski.	1	
		Meteorologia.	1	
2.	Organizacja turystyki górskiej w Polsce <i>(rozp. min. 5 godz.)</i>	Podstawowe pojęcia z zakresu turystyki i krajoznawstwa.	1	7
		Początki i historia turystyki górskiej. Jej wartości społeczne, zdrowotne, gospodarcze i wychowawcze.	1	
		Powstanie i historia organizacji turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem organizacji turystyki górskiej i alpinizmu.	2	
		Początki, historia i organizacja przewodnictwa górskiego.	2	
		Początki, historia i organizacja ratownictwa górskiego.	1	
3.	Ochrona obszarów górskich i ich środowiska <i>(rozp. min. 5 godz.)</i>	Sposoby ochrony środowiska w Polsce - system prawny.	1	10
		Wrażliwość ekosystemów górskich - zagrożenia i sposoby przeciwdziałania.	1	
		Górskie parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты - funkcje, cele, zagrożenia.	2	
		Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe w lasach.	1	
		Charakterystyczne gatunki roślin charakterystyczne dla terenów górskich i ich siedlisk.	2	
		Szczegółowa charakterystyka środowiska geograficznego obszaru uprawnień.	2	
		Zagrożenia związane z masowym ruchem turystycznym i miejsca jego występowania.	1	

4.	Topografia <i>(rozp. min. 10 godz.)</i>	Topografia ogólna	Karpaty ze szczególnym uwzględnieniem pasm górskich na terenie Czech, Słowacji i Ukrainy.	2	4
			Tatry.	1	
			Pogórza poza obszarami uprawnień.	1	
		Topografia szczegółowa: układ grzbietów górskich i dolin rzecznych, przebieg działów wodnych, geologia	Beskid Śląski i Pogórze Śląskie (tylko obszar uprawnień).	2	22
			Beskid Mały i Beskid Makowski.	2	
			Pasma Pewelsko-Krzeszowskie i Kotlina Żywiecka.	1	
			Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie i Beskid Żywiecko-Kisucki.	2	
			Beskid Żywiecko-Orawski.	2	
			Pogórze Orawsko-Jordanowskie i Działy Orawskie.	1	
			Gorce i Kotlina Orawsko-Podhalańska.	1	
			Beskid Wyspowy, Pogórze Wiśnickie (tylko obszar uprawnień).	1	
			Kotlina Sądecka i Pogórze Rożnowskie (tylko obszar uprawnień).	1	
			Pieniny i Magura Spiska.	1	
			Pogórza Podtatrzzańskie i Bruzda Podtatrzkańska.	1	
			Beskid Sądecki i Pogórze Popradzkie.	1	
			Beskid Niski.	2	
			Pogórze Bukowskie i Kotlina Jasielsko-Krośnieńska (tylko obszar uprawnień).	1	
			Góry Sanocko-Turczańskie i Pogórze Przemyskie (tylko obszar uprawnień).	1	
Bieszczady Zachodnie.	2				
5.	Zasady letniej i zimowej turystyki górskiej <i>(rozp. min. 10 godz.)</i>	Sprzęt i ekwipunek turystyczny. Wyposażenie przewodnika w górach.	2	12	
		Zasady znakowania szlaków turystycznych.	1		
		Metodyka prowadzenia wycieczek w terenie górskim z uwzględnieniem specyfiki grupy oraz warunków terenowych i	4		
		Orientacja w terenie. Posługiwanie się mapą i kompasem. Wykorzystywanie odpowiednich aplikacji pomocnych w orientacji w terenie oraz wyznaczania trasy i prowadzenie wycieczki.	3		
		Zasady poruszania się w górach. Określanie trudności technicznej szlaku.	2		

6.	Bezpieczeństwo w górach (rozp. min. 10 godz.)	Klimat górski i przewidywanie pogody.	1	12
		Rodzaje zagrożeń mogących wystąpić w czasie trwania wycieczek w górach.	2	
		Prowadzenie grupy w warunkach ekstremalnych (mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp.).	2	
		Stan zdrowia turysty. Przygotowanie kondycyjne, przeciwwskazania do uprawiania turystyki górskiej.	2	
		Zagrożenie lawinowe i postępowanie w sytuacji zejścia lawiny.	2	
		GOPR/TOPR i zasady jego wzywania.	1	
		Obszary o szczególnym, sezonowym lub stałym, podwyższonym ryzyku. Szlaki sezonowo niedostępne.	2	
7.	Komunikacja i zagospodarowanie turystyczne (rozp. min. 5 godz.)	Zagospodarowanie turystyczne w górach. Schroniska górskie w Beskidach – historia i znaczenie. Inne urządzenia związane z bezpieczeństwem (schrony, wiaty, szałas, itp.)	2	8
		Sieć szlaków turystycznych. Sposoby oznaczania. Przebieg Głównego Szlaku Sudeckiego i Świętokrzyskiego.	2	
		Przebieg Głównego Szlaku Beskidzkiego – szczegółowo.	3	
		Sieć dróg komunikacyjnych na obszarze uprawnień. Ważne węzły i punkty wyjściowe wycieczek i ich dostępność komunikacyjna.	1	
8.	Metodyka i etyka przewodnictwa (rozp. min. 10 godz.)	Kultura osobista i etyka przewodnika. Kodeks etyczny przewodnika.	1	12
		Prowadzenie grup wycieczkowych w terenie w zależności od specyfiki grupy oraz warunków terenowych i pogodowych.	4	
		Metodyka i technika prowadzenia wycieczek w warunkach zimowych.	3	
		Prowadzenie wycieczek osób niepełnosprawnych i grup specjalnych (np. seniorzy, dzieci przedszkolne, sportowcy, itp.).	2	
		Problematyka wycieczek szkolnych, oddziaływanie wychowawcze na dzieci i młodzież.	2	
9.	Wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii (rozp. min. 5 godz.)	Psychologia i socjologia grupy wycieczkowej. Przewodnik jako kierownik zespołu. Opis pożądanej sylwetki przewodnika.	2	7
		Psychologia młodzieży, znużenie psychiczne i fizyczne.	1	
		Zasady kierowania zespołami ludzkimi. Rozwiązywanie konfliktów i działania w sytuacjach kryzysowych.	2	
		Kształtowanie postaw proekologicznych u organizatorów i uczestników ruchu turystycznego. Problem zaśmiecania gór.	2	
10.	Podstawowe przepisy prawne w turystyce (rozp. min. 5 godz.)	Ustawa o usługach turystycznych, rozporządzenie w sprawie nadawania uprawnień przewodnika górskiego oraz inne przepisy.	2	5
		Stosunek prawny przewodnik górski – uczestnik wycieczki.	1	
		Odpowiedzialność prawna przewodnika górskiego: karna, cywilna i służbowa.	1	
		Ubezpieczenia turystyczne.	1	

11.	Etnografia	Grupy etnograficzne na terenie uprawnień.	2	8	
		Zwyczaje i obrzędy.	2		
		Stroje ludowe.	2		
		Muzyka i instrumenty ludowe.	1		
		Sztuka ludowa i jej twórcy.	1		
12.	Historia	Księstwo Cieszyńskie, Galicja i Państwo Muszyńskie.	3	12	
		Wojna 30-letnia. Konfederacja Barska, I i II wojna światowa.	3		
		Problemy terytorialne Zaolzia, Orawy i Spisza.	2		
		Problematyka żydowska w Galicji, Akcja Wisła.	2		
		Organizacja życia społeczno-politycznego. Dzieje najnowsze na terenie uprawnień.	2		
13.	Osadnictwo w górach	Osadnictwo wołoskie i rusińskie na terenie uprawnień.	2	3	
		Kultura pasterska - sałasznictwo.	1		
14.	Zbójnictwo w górach	Przyczyny zbójnictwa. Portrety najstłynniejszych zbójników. Zbójnictwo w kulturze ludowej i literaturze.	2	2	
15.	Religie i wyznania	Struktura kościoła rzymsko-katolickiego na terenie uprawnień.	1	6	
		Reformacja i kontrreformacja na terenie Śląska Cieszyńskiego.	2		
		Kościół wschodnie - Grekokatolicy i Prawosławni.	2		
		Religie judaistyczne na terenie Galicji.	1		
16.	Budownictwo i architektura	Charakterystyka stylów architektonicznych.	3	9	
		Budownictwo sakralne na terenie uprawnień.	2		
		Architektura drewniana na terenie uprawnień. Szlaki architektury drewnianej.	2		
		Cmentarze z I wojny światowej.	1		
		Obiekty renesansowe na terenie uprawnień.	1		
17.	Góry w sztuce	Literatura o tematyce górskiej.	1	3	
		Tematyka górską w malarstwie i rzeźbie.	1		
		Muzyka inspirowana tematyką górską.	1		
18.	Zabytki i muzea	Obiekty wpisane na listę UNESCO na terenie uprawnień.	2	6	
		Zamki, dwory, pałace na terenie uprawnień.	2		
		Ważniejsze muzea i skanseny.	2		
19.	Przemysł	Rodzaje przemysłu na terenie uprawnień.	2	5	
		Najważniejsze ośrodki przemysłowe.	1		
		Szlaki zabytków techniki.	1		
		Obiekty hydrotechniczne na terenie uprawnień	1		
			Razem:	160	160

II. ZAJĘCIA PRAKTYCZNE

A. Pierwsza pomoc (wg rozporządzenia minimum 10 godz.)

L.p.	Przedmiot	Zakres tematyczny	Liczba godzin	
1.	Szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy <i>(rozp. min. 10 godz.)</i>	Ogólne zasady postępowania z poszkodowanym, wzywanie pomocy, aspekt prawny.	2	12
		Najczęstsze przypadki wymagające udzielenia pomocy przedmedycznej (zranienia, złamania, zasłabnięcia, wstrząs anafilaktyczny, ukąszenia, porażenia).	2	
		Udzielanie pomocy poszkodowanemu; resuscytacja, tamowanie krwotoków, unieruchomienie złamań.	4	
		Rozpoznawanie zagrożeń (lawiny, wyładowania atmosferyczne, dzikie zwierzęta). Zagrożenia w trakcie udzielania pierwszej pomocy w górach i sposoby ich niwelowania.	1	
		Wyposażenie apteczki. Improwizowany sprzęt transportowy i transport poszkodowanego.	1	
		Zasady opieki nad grupą w trakcie akcji ratunkowej.	1	
		Aklimatyzacja, choroba górską - jej objawy, zapobieganie i leczenie.	1	
		Razem:	12	

B. Szkolenie praktyczne w terenie - wycieczki szkoleniowe (wg rozporządzenia minimum 40 dni)

L.p.	Pasma górskie	Trasa	Liczba dni	
1.	Beskid Śląski Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie Beskid Śląsko-Morawski	Wiśla Czarne - dol. Białej Wisetki - Barania Góra - Przystup - Stecówka - Kubalonka	1	8
		Szczyrk - Skrzyczne - Malinowska Skała - Przeł. Salmopolska - Grabowa - Beskid Węgierski - Przeł. Karkoszczonka - Szczyrk	1	
		Polana Stokłosica - Wlk. Czantoria - Soszów Wlk. - Cieślak - Stożek Wlk. - Kiczory - Istebna Bucznik	1	
		Mikuszowice Śląskie - Kozia Góra - Przeł. Kołowrót - Szyndzielnia - Klimczok - Błatnia - Łazek - Górki Wielkie	1	
		Brenna Ośrodek Zdrowia - Równica - Orłowa - Brenna Szkoła - Stary Groń - Brenna Ośrodek Zdrowia	1	
		Koczy Zamek - Ochodzita - Przeł. Rupienka - Wyrchczadeczka - Zapasieki - Jaworzynka Trzyciatek - Trójstyk - Hrcava - Jaworzynka	1	
		Tyra - Ostry - Kamenity - Kozubova - Bocanovice	1	
		Visalaje - Lysa Hora - Ostravice	1	

2.	Beskid Żywiecko-Kisucki Beskid Żywiecko-Orawski Międzygórze Jabłonkowsko-Koniakowskie	Przeł. Lipnicka - Sokolica - Diablak - Przeł. Brona - Cyl - Markowe - - Szczawiny - Przeł. Lipnicka	1	7
		Mosorny Groń - Cyl Hali Śmietanowej - Polica - Przeł. Kucałowa - - Okrąglica - Urwanica - Judaszka - Osielec	1	
		Koszarawa - Lachów Groń - Czerniawa Sucha - Przeł. Klekociny - - Mędralowa - Mała Mędralowa - Kalików Groń - Przyborów	1	
		Sopotnia Wlk. - Przeł. Przysłopy - Uszczawne - Hala Miziowa - Pilsko - - Hala Miziowa - Korbielów - Sopotnia Wlk.	1	
		Żabnica Skałka - Romanka - Hala Rysianka - Hala Lipowska - - Hala Redykałna - Hala Boracza - Żabnica Skałka	1	
		Rycerka D. - Młada Hora - Wlk. Rycerzowa - Przeł. Przegibek - Orło - - Wlk. Racza <i>(nocleg)</i> Wlk. Racza - Magura - Zwardoń - Sołowy W. - Koniaków	2	
3.	Beskid Mały Pasma Pewelsko-Krzyszowskie	Porąbka - Zasolnica - Chrobacza Łąka - Groniczki - Przeł. Przegibek - - Magurka Wilkowicka - Czupel - Łodygowice	1	5
		Koszarawa - Wytrzyuszczon - Przeł. Hucisko - Gachowizna - Bąków - - Zwaliska - Janikowa Grapa - Mutne	1	
		Kocierz Górny - Przeł. Kocierska - Kiczora - Potrójna - Łamana Skała - - Gibasówka - Ścieszków Groń - Kocierz Górny	1	
		Porąbka - Żar - Przeł. Isepnicka - Kocierz - Beskid - Przeł. Kocierska - - Przeł. Targanicka - Przeł. Bukowska - Porąbka	1	
		Krzyszów - Leskowiec - Groń J.P. II - Krzyszów	1	
4.	Beskid Makowski Pogórze Wielickie	Pcim - Kudłacz - Łysina - Lubomir - Kudłacz - Działek - Pcim <i>(nocleg)</i>	2	3
		Pcim - Kotoń - Dział - Koskowa Góra - Bieńkówka		
		Zembrzyce - Starowidz - Kramarki - Chełm - Zakrzów - Stronie - Żar - - Kalwaria Zebrzydowska	1	
5.	Beskid Wyspny	Tymbark - Łopień - Przeł. Rydza-Śmigłego - Mogielica - Jurków <i>(nocleg)</i>	2	4
		Jurków - Ćwilin - Czarny Dział - Grunwald		
		Limanowa - Miejska Góra - Sałasz - Jaworz - Rojówka - Rozdziele - - Marcinkowice <i>(nocleg)</i>	2	
		Rabka Zaryte - Perć Borkowskiego - Luboń Wlk - Przeł. Glisne - - Szczebel - Lubień		
6.	Gorce Pogórze Orawsko-Jordanowskie Pieniny	Przeł. Snózka - Lubań - Runek - Turbacz <i>(nocleg)</i>	2	4
		Turbacz - Stare Wierchy - Maciejowa - Rabka Zdr.		
		Jaworki - Wysoka - Durbaszka - Szafranówka - Schr. Orlica - Sokolica - - Zamkowa Góra - Trzy Korony - Krościenko <i>(nocleg)</i>	2	
		Zamek Niedzica - Cisówka - Żar - Jurgowskie Stajnie - Dursztyn - - Krempachy - Nowa Biała - Przełom Biały		

7.	Beskid Sądecki	<p>Szczawnica - Przehyba - Radziejowa - Wlk Rogacz - Kamienny Groń - - Piwniczna Zdr. <i>(nocleg)</i></p> <p>Piwniczna Zdr. - Hala Pisana - Hala Łabowska - Hala - Runek - - Jaworzyna Krynicka <i>(nocleg)</i></p> <p>Dolina Czarnego Potoku - Przeł. Krzyżowa - Góra Krzyżowa - - Krynica Zdr. - Góra Parkowa - Bradowiec - Powroźnik</p>	3	3
8.	Beskid Niski Pogórze Bukowskie	<p>Mrokowce - Czerteż - Lackowa - Ostry Wierch - Cigelka - Wysowa Zdr. <i>(nocleg)</i></p> <p>Folusz - Magura - Świerzowa - Magura Wątkowska - Kolanin - Szczeb - - Wołczy Kamień - Kozi Horb - Kąty <i>(nocleg)</i></p> <p>Dukla - Cergowa - Lubatowa - Iwonicz Zdr. - Sucha Góra - Rymanów Zdr.</p>	3	3
9.	Beskid Niski Bieszczady Zachodnie Góry Sanocko- Turczańskie Pogórze Bukowskie	<p>Komańcza - Jeziorka Duszatyńskie - Chryszczata - Wołosań - Hon - - Cisna <i>(nocleg)</i></p> <p>Berehy Górne - Kruhly Wierch- Przeł. Wyźniańska - Mała Rawka - - Wlk. Rawka - Krzemieniec - Wlk. Rawka - Ustrzyki Grn. <i>(nocleg)</i></p> <p>Wołosate - Przeł. Bukowska - Halicz - Przeł. Goprowska - Tarnica - - Szeroki Wierch - Ustrzyki Górne <i>(nocleg)</i></p> <p>Przeł. Przystop - Miniowa Góra - Słonna - Orli Kamień - Orle Skąty - - Biała Góra - Sanok</p>	4	4
Razem:			41	41